

א וידבר יהוה אל-משה לאמר:
וידבר יהוה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

ב צו את-בני ישראל ויקחו אליך שמן זית וך כתית למאור להעלת נר תמיד:
צו את-בני ישראל ויקחו אליך שמן זית וך כתית למאור להעלת נר תמיד:
פקד ית בני ישראל ויסבון לך משה זיתא דכיא כתישא לאנהרא לאדלקא בוציניא תדירא:

ג מחוץ לפרכת העדת באהל מועד יערך אתו אהרן מערב עד-בקר לפני יהוה תמיד
חקת עולם לדרתיכם:
מחוץ לפרכת העדת באהל מועד יערך אתו אהרן מערב עד-בקר לפני יהוה תמיד חקת עולם
לדרתיכם:

מברא לפרכתא דסהדותא במשפן זמנא יסדר יתיה אהרן מרמשא עד צפרא קדם יי תדירא קים עלם
לדריכון:

ד על המנרה הטהרה יערך את-הנרות לפני יהוה תמיד:
על המנרה הטהרה יערך את-הנרות לפני יהוה תמיד:
על מנרתא דכיתא יסדר ית בוציניא קדם יי תדירא: פ

ה ולקחת סלת ואפית אתה שתים עשרה חלות שני עשרנים יהיה החלה האחת:
ולקחת סלת ואפית אתה שתים עשרה חלות שני עשרנים יהיה החלה האחת:
ותסב סלתא ותיפי יתה תרתא עשרי גריצן תרין עסרונין תהי גריצתא חדא:

רש"י

(ב) צו את-בני ישראל, זו פרשת מצות הנרות; ופרשת 'ואתה תצוה' (שמות כז) לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צרך המנורה, וכן משמע; ואתה, סופד לצוות את בני ישראל על כך. שמן זית וך, שלשה שמנים יוצאים מן הזית: הראשון קרוי 'זך', והן מפרשים במנחות (פג) ובתורת כהנים (כד רי). תמיד, 'מלילה לילה', כמו 'עולת תמיד' (במדבר כח ו) שאינה אלא מיום ליום:

(ג) לפרכת העדת, שלפני הארון שהוא קרוי 'עדות' (שבת כב ת"ס). ורבתינו דרשו (שבת כב ע"ב) על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, שנותן בה שמן כמדת חברותיה — וממנה היה מתחיל ובה היה מסים (שבת כב). יערך אתו אהרן מערב עד בקר, יערך אותו עריכה הראויה למדת כל הלילה, ושערו חכמים — חצי לג לכל נר ונר, והן פדאי אף ללילי תקופת טבת ומדה זו הקבעה להם (תו"כ, מנחות פט ע"א):

(ד) המנרה הטהרה, שהיא זהב טהור. דבר אחר: 'על טהרה של מנורה' — שטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

ו וּשְׁמַתְּ אוֹתָם שְׁתִּים מְעַרְכֹת שֵׁשׁ הַמְעַרְכֹת עַל הַשְּׁלַחַן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:
 וּשְׁמַתְּ אוֹתָם שְׁתִּים מְעַרְכֹת שֵׁשׁ הַמְעַרְכֹת עַל הַשְּׁלַחַן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:
 וַתִּשְׂוֵי יְתֵהוֹן תְּרִיזִין סְדֵרִין שֵׁית סְדָרָא עַל פְּתוּרָא דְכִיָּא קָדָם יי:

ז וּנְתַתְּ עַל-הַמְעַרְכֹת לְבִנְהָ זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאוֹכְרָהּ אִשָּׁה לִיהוָה:
 וּנְתַתְּ עַל-הַמְעַרְכֹת לְבִנְהָ זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאוֹכְרָהּ אִשָּׁה לִיהוָה:
 וַתַּתֵּן עַל סְדָרָא לְבוֹנָתָא דְכִיָּתָא וַתְּהִי לְלֶחֶם לְאֲדַפְרִתָּא קַרְבָּנָא קָדָם יי:

ח בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תְּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תְּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
 בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יְסַדְרִינָה קָדָם יי תְּדִירָא מִן קָדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִיָּם עָלָם:

ט וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאֶכְלָהוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֶק-עוֹלָם:
 וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאֶכְלָהוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֶק-עוֹלָם:

וַתְּהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָוְהִי וְיִכְלְוִיָּהּ בְּאֵתֵר קֹדֶשׁ אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מִקַּרְבָּנָא דִּי קִיָּם עָלָם: ם

י וַיֵּצֵא בְּנֵי-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בְּנֵי-אִישׁ מִצְרַיִם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצְאוּ בְּמַחְנֵה בֵּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִית:

וַיֵּצֵא בְּנֵי-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בְּנֵי-אִישׁ מִצְרַיִם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצְאוּ בְּמַחְנֵה בֵּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִית:

וַיִּפְקֶן בְּרֵי אֲתָתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בְּרֵי גַבְרֵי מִצְרָאָה בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצְאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בְּרֵי אֲתָתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וַיִּגְבְּרָא בְּרֵי יִשְׂרָאֵל:

רש"י

(ו) שש המערכות, שש חלות המערכה האחת. השלחן הטהור, של זהב טהור. דבר אחר: 'על טהרו של שלחן' — שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (מנחות צ"ו ת"כ):

(ז) ונתת על-המערכות, על כל אחת משתי המערכות היו שני בזיכי לבונה, מלא קמץ לכל אחת. והיתה, הלבונה הזאת. ללחם לאוֹכְרָהּ, שאין מן הלחם לגבה פלום, אלא הלבונה נקטרת פשמשלקין אותו בכל שבת ושבת והיא 'לזכרון ללחם, שעל-ידה הוא נזכר למעלה, פקמץ שהוא אוֹכְרָה לַמְנַחָה':

(ט) והיתה, המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה בכלל מנחה הוא. ואכלהו, מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר: (י) ויצא בן-אשה ישראלית, מהיכן יצא, רבי לוי אומר — מעולמו יצא, רבי ברכיה אומר — מפרשה שלמעלה יצא; לגלג ואמר: "ביום השבת יערכנו", דרך המלך לאכל פת חמה בכל יום, או שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיהה. ומתניתא (ויק"ר לב א) אמרה — מבית דינו של משה יצא מחיב: בא לטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו: מה טיבך לכאן,

יֵא וַיִּקַּב בְּיַד הָאֵשֶׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וַשֵּׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דְּבָרִי לְמַטֵּה־דָן:

וַיִּקַּב בְּיַד הָאֵשֶׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וַשֵּׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דְּבָרִי לְמַטֵּה־דָן:

וּפְרָשׁ בַּר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל יַת שְׁמָא וְאַרְגִּז וְאַיְתִיאוּ יַתִּיה לְוֹת מֹשֶׁה וַשׁוּם אַמִּיה שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי לְשִׁבְטָא דְדָן:

יב וַיִּנִּיחָהוּ בַּמִּשְׁמֵר לְפָרֵשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה:

וַיִּנִּיחָהוּ בַּמִּשְׁמֵר לְפָרֵשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה:

וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מִטְרָא עַד דִּיתְפָּרֵשׁ לְהוּן עַל גְּזֵרַת מִימְרָא דִּי: פ

יג וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָא:

יד הוֹצֵא אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסַמְכוּ כָּל־הַשְּׁמַעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֵאשׁוֹ וְרַגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:

הוֹצֵא אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסַמְכוּ כָּל־הַשְּׁמַעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֵאשׁוֹ וְרַגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה: אַפְק יַת דְּאַרְגִּז לְמַבְרָא לְמַשְׂרִיתָא וְיַסְמְכוּן כָּל דִּי שְׁמַעוּ יַת יְדֵיהוּן עַל רֵישִׁיה וְיַרְגְּמוּן יַתִּיה כָּל כְּנַשְׁתָּא:

רש"י

אמר להם: מבני דן אני, אמרו לו: "איש על-דגלו באתת לבית אבתם" (במדבר ב, ב) כתיב. נכנס לבית דינו של משה ויצא מחיב; עמד וגדף. בן־איש מצרי, הוא המצרי שהרגו משה. בתוך בני ישראל, מלמד שנתגיר. וינצו במחנה, על עסקי המחנה. ואיש הישראלי, זה שפנגדו, שמחה בו מטע אהלו:

(יא) ויקב, פתרגומו: "ופרש" — שנקב שם המיוחד וגדף, והוא שם המפרש ששמע מסיני. ושם אמו שלמית בת־דברי, שבחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו, לומר שהיא לבדה היתה זונה. שלמית, דהות פטפטתה: 'שלם עלך', 'שלם עליכון', מפטפטת בדברים, שואלת בשלום הכל. בת־דברי, דברנית היתה, מדברת עם כל אדם, לפיכך קלקלה. למטה־דן, מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאביו, גנאי לשבטו. פיוצא בו "אהליאב בן אחיסמך למטה־דן" (שמות לא, ט), שבח לו, שבח לאביו, שבח לשבטו:

(יב) ויניחהו, לבדו. ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו בפרק אחד; ויודעים היו שהמקושש במיתה, (שנאמר (שמות לא, ט) "מחלליה מות יומת"), אבל לא פרש להם באיזו מיתה, לכך נאמר "כי לא פרש מה־יעשה לו" (במדבר טו, לד), אבל במקלל הוא אומר: "לפרש להם" — שלא היו יודעים אם חיב מיתה אם לאו:

(יד) [כל השמעים] "השמעים" — אלו העדים. "כל" — להביא את הדינים. את־ידיהם, אומרים לו: 'דמך בראשך, ואין אנו נענשים במיתתך, שאתה גרמת לך'. כל־העדה, במעמד כל העדה' — מכאן ששלוחו של אדם כמותו (ת"י):

טו וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי-יִקְלָל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חַטָּאוֹ:

וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי-יִקְלָל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חַטָּאוֹ:

וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּל לְמִימְרֵי גִבּוֹר דִּי יִרְגְּזוּ קָדָם אֱלֹהֵיהּ וּיקְבַל חוֹבֵיהּ:

טז וְנִקְבַּ שְׁם-יְהוָה מוֹת יוֹמָת רְגוּם וְרִגְמוּ-בּוֹ כָּל-הָעֵדָה כְּגוֹר כְּאֲזוּרָח בְּנִקְבוֹ-שֵׁם יוֹמָת:

וְנִקְבַ שְׁם-יְהוָה מוֹת יוֹמָת רְגוּם וְרִגְמוּ-בּוֹ כָּל-הָעֵדָה כְּגוֹר כְּאֲזוּרָח בְּנִקְבוֹ-שֵׁם יוֹמָת:

וְדִי פִרְשׁ שְׁמָא דִּי אַתְקַטְלָא יתְקַטְל מְרַגְם וְרִגְמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׂתָא כְּגִיּוּרָא כִּי צִיבָא בְּפִרְשׁוּתֵיהּ שְׁמָא יתְקַטְל:

יז וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת:

וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת:

וְגִבּוֹר אַרִי יִקְטוֹל כָּל נֶפֶשׂא דְאֲנִשָּׂא אַתְקַטְלָא יתְקַטְל:

יח וּמִכֶּה נֶפֶשׁ-בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:

וּמִכֶּה נֶפֶשׁ-בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:

וְדִיקְטוֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׂא חֵלְף נֶפֶשׂא:

יט וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:

וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:

וְגִבּוֹר אַרִי יִתֵּן מוֹמָא בְּחִבְרֵיהּ כְּמָא דִּי עֶבֶד כֵּן יתְעַבֵּד לֵיהּ:

כ שָׂכַר תַּחַת שָׂכַר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כֵּן יִגְתֵּן כּוֹ:

שָׂכַר תַּחַת שָׂכַר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כֵּן יִגְתֵּן כּוֹ:

תְּבָרָא חֵלְף תְּבָרָא עֵינָא חֵלְף עֵינָא שְׁנָא חֵלְף שְׁנָא כְּמָא דִּי יִתֵּן מוֹמָא בְּאֲנִשָּׂא כֵּן יתִּיבָּהּ בֵּיהּ: **מפסיר**

רש"י

(טו) וְנִשְׂא חַטָּאוֹ, בְּכִרְתָּ, כְּשֶׁאִין הִתְרָאָה:

(טז) וְנִקְבַ שְׁם, אִינוּ חִיב עַד שֶׁיִּפְרֹשׁ אֶת הַשֵּׁם, וְלֹא הִמְקַלֵּל בְּכַנּוּי. וְנִקְבַ, לְשׁוֹן 'קָלְלָה', כְּמוֹ (במדבר כג, ח) "מָה אָקֹב" (סנהדרין

נב):

(יז) וְאִישׁ כִּי יִכֶּה, לְפִי שְׁנֵאמֵר "מִכֶּה אִישׁ וְמָת" וְגו' (שמות כא, יב), אִין לִי אֶלָּא שְׁהַרְג אֶת הָאִישׁ, אִשָּׁה וְקָטָן מִנֵּין — תְּלִמוּד לומר: "כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם":

(כ) כֵּן יִגְתֵּן כּוֹ, פִּרְשׁו רַבּוּתֵינוּ (בבא קמא פד ע"א) שֶׁאִינוּ נְתִינֵת מוֹם מִמֶּשׁ, אֶלָּא תְּשֻׁלוּמֵי מְמוֹן — שְׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד, לְקַדְּ כְּתוּב בּוֹ לְשׁוֹן 'נְתִינָה' — דְּבַר הַנְּתוּן מִיַּד לִיד:

כא ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת:

ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת:

ודיקטול בעירא ישלמנה ודיקטול אנשא יתקטול:

כב משפט אחד יהיה לכם פגר כאורח יהיה כי אני יהנה אלהיכם:

משפט אחד יהיה לכם פגר כאורח יהיה כי אני יהנה אלהיכם:

דינא חדא יהי לכוז פגיורא כיציבא יהי ארי אנא יי אלהכוז:

כג וידבר משה אל-בני ישראל ויוציאו את-המקלל אל-מחויץ למחנה וירגמו אתו אבן

ובני-ישראל עשו כאשר צוה יהוה את-משה:

וידבר משה אל-בני ישראל ויוציאו את-המקלל אל-מחויץ למחנה וירגמו אתו אבן ובני-ישראל עשו

כאשר צוה יהוה את-משה:

ומליל משה עם בני ישראל ואפיקו ית דארגז למברא למשריתא ורגמו יתיה אבנא ובני ישראל עבדו

כמא די פקיד יי ית משה: פפפ

קכ"ד פסוקים, עזריאל סימן.

רשי

(כא) ומכה בהמה ישלמנה, למעלה (בפסוק יח) דבר בהורג בהמה וכאן דבר בעושה בה חבורה. ומכה אדם יומת, אפלו לא הרגו, אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן 'נפש', ובמכה אביו ואמו דבר הכתוב. וכא להקישו למכה בהמה: מה מכה בהמה, מחיים, אף מכה אביו ואמו, מחיים — פרט למכה לאחר מיתה: לפי שמצינו שהמקלל לאחר מיתה חייב, הצרף לומר במכה, שפטור; ומה בבהמה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין — אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהם חבורה:

(כב) אני ה' אלהיכם, אלהי כלכם; כשם שאני מיחד שמי עליכם — כך אני מיחד שמי על הגרים:

(כג) ובני ישראל עשו, כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר — דחיה, רגימה ותליה:

הפטרת אמור

(יחזקאל מד טו - לא)

מד ׀ והכהנים הלואים בני צדוק אשר שמרו את־משמרת מקדשי בתעות בני־ישראל מעלי המה יקרבו אלי
 לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם אדני יהוה: ׀ המה יבאו אל־מקדשי והמה יקרבו אל־שלחני
 לשרתני ושמרו את־משמרתני: ׀ והיה בבואם אל־שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא־יעלה עליהם
 צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית וביתה: ׀ פארי פשתים יהיו על־ראשם ומכנסי פשתים יהיו על־מתניהם
 לא יחגרו בצוע: ׀ ובצאתם אל־החצר החיצונה אל־החצר החיצונה אל־העם יפשטו את־בגדיהם אשר־המה
 משרתם כם והניחו אותם בלשכת הקדש ולבשו בגדים אחרים ולא־יקדשו את־העם בבגדיהם: ׀ וראשם לא
 יגלחו ופרע לא ישלחו כסום וכסמו את־ראשיהם: ׀ וינין לא־ישתו כל־כהן בבואם אל־החצר הפנימית:
 ׀ ואלמנה וגרושה לא־יקחו להם לנשים כי אם־בתולת מזרע בית ישראל והאלמנה אשר־תהיה אלמנה מכהן
 יקחו: ׀ ואת־עמי יורו בין קדש לחל ובין־טמא לטהור ודיעם: ׀ ועל־ריב המה יעמדו למשפט (לשפט כתיב)
 כמשפטי ישפטו (ושפטהו כתיב) ואת־תורתני ואת־חקתי בכל־מועדי ישמרו ואת־שבתותי יקדשו: ׀ ואל־מת אדם
 לא יבוא לטמאה כי אם־לאב ולאם ולבן ולבת לאח ולאחות אשר־לא־היתה לאיש וטמאו: ׀ ואחרי טהרתו
 שבעת ימים יספרו־לו: ׀ וביום באו אל־הקדש אל־החצר הפנימית לשרת בקדש יקריב חטאתו נאם אדני יהוה:
 ׀ והיתה להם לנחלה אני נחלתם ואחזה לא־תתנו להם בישראל אני אחזתם: ׀ המנחה והחטאת והאשם
 המה יאכלום וכל־חרם בישראל להם יהיה: ׀ וראשית כל־בפורי כל וכל־תרומת כל מכל תרומתיכם לכהנים
 יהיה וראשית עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל־ביתך: ׀ כל־נבלה וטרפה מן־העוף ומן־הבהמה לא
 יאכלו הכהנים: